

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА ДОМРИСТІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ: ВИКЛИКИ, ДОСВІД, РЕКОМЕНДАЦІЇ

Данилюк Яна Владиславівна,

старша викладачка кафедри народних інструментів

Харківської державної академії культури

ORCID ID: 0000-0001-6173-1040

У статті висвітлено основні виклики дистанційного навчання домристів у сучасних умовах, обумовлених технічними, педагогічними, соціально-психологічними та організаційними аспектами. Доведено, що дистанційний формат навчання, хоча й забезпечує безперервність освітнього процесу, супроводжується значними обмеженнями, зокрема низькою якістю звуку та відео, нестабільністю інтернет-з'єднання, відсутністю спеціалізованого обладнання, а також складнощами в забезпеченні ефективної педагогічної взаємодії. Охарактеризовано вплив дистанційного формату на виконавську підготовку студентів, зокрема на передачу тонких нюансів гри, емоційного змісту музичних творів і організацію ансамблевої взаємодії між домристом, концертмейстером і викладачем. Констатовано, що відсутність можливості безпосередньої взаємодії та живого контакту значно ускладнює процес формування виконавських навичок і може негативно впливати на мотивацію здобувачів освіти. Обґрунтовано доцільність впровадження сучасних технологій, які забезпечують високу якість звуку й відео, а також адаптованих методик викладання, спрямованих на подолання технічних і педагогічних викликів. Визначено важливість розвитку цифрових компетенцій як викладачів, так і студентів, що дозволяє ефективно використовувати новітні інструменти та технології в освітньому процесі. Акцентовано увагу на необхідності поєднання синхронних і асинхронних методів навчання, які сприяють підвищенню ефективності дистанційного викладання. Запропоновано низку рекомендацій щодо створення умов для індивідуалізації навчального процесу, формування мотивації студентів і підтримки їхнього емоційного стану.

Ключові слова: дистанційне навчання, музична освіта, дистанційна освіта, домра, педагогічна взаємодія, цифрові технології, виклики, мотивація студентів, концертмейстер, виконавська підготовка.

Danyliuk Yana. Distance education of domra players in modern conditions: challenges, experience, recommendations

The article highlights the main challenges of distance learning for domistas in modern conditions due to technical, pedagogical, socio-psychological and organisational aspects. It is proved that the distance learning format, although it ensures the continuity of the educational process, is accompanied by significant limitations, in particular, low quality sound and video, instability of the Internet connection, lack of specialised equipment, as well as difficulties in ensuring effective pedagogical interaction. The influence of the distance format on the performance training of students, in particular on the transmission of subtle nuances of playing, the emotional content of musical works and the organisation of ensemble interaction between the domist, concertmaster and teacher, is described. It is stated that the lack of direct interaction and live contact significantly complicates the process of forming performance skills and can negatively affect the motivation of students. The expediency of introducing modern technologies that provide high quality sound and video, as well as adapted teaching methods aimed at overcoming technical and pedagogical challenges is substantiated. The importance of developing digital competencies of both teachers and students is determined, which allows them to effectively use the latest tools and technologies in the educational process. Attention is focused on the need to combine synchronous and asynchronous teaching methods that contribute to the effectiveness of distance teaching. In particular, the use of recordings of musical pieces and exercises, mixing audio and video parts of the concertmaster and student allow to compensate for certain limitations of the distance format. A number of recommendations are offered to create conditions for individualising the learning process, forming student motivation and supporting their emotional state.

Key words: distance learning, music education, distance education, domra, pedagogical interaction, digital technologies, challenges, student motivation, concertmaster, performance training.

Вступ. Глобальні кризи останніх років, зокрема пандемія COVID-19, яка почалася у 2020 році та повномасштабна військова агресія росії проти України, що триває з 2022 року, суттєво трансформували систему освіти, створивши нові виклики. Перехід на дистанційний формат навчання став вимушеним рішенням, що дозволило зберегти безперервність освітнього процесу. Водночас він виявив значні технічні, організаційні й педагогічні труднощі, особливо у викладанні дисциплін, пов'язаних із виконавським мистецтвом.

Особливістю мистецьких дисциплін, як-от «Спеціальний інструмент (домра)», є залежність від безпосередньої взаємодії між викладачем, здобувачем освіти та концертмейстером – ключового компонента практичної складової навчання. У дистанційному форматі можливість такої «живої» взаємодії зникає, що значно

ускладнює досягнення освітніх цілей. Крім того, нестабільність інтернет-з'єднання, брак спеціалізованого обладнання та інші технічні обмеження додатково ускладнюють навчальний процес.

В Україні функціонують очна, дистанційна та змішана форми навчання, що дозволяє забезпечувати освітній процес за різних обставин. Нагальним завданням залишається створення належних умов для навчання в регіонах, які зазнали найбільших втрат унаслідок бойових дій, зокрема в Харкові, де всі заклади освіти, включно з мистецькими, продовжують працювати в онлайн-форматі. Варто зазначити, що «руйнування освітньої інфраструктури набули катастрофічного масштабу: понад 3,5 тисячі закладів освіти зазнали пошкоджень, а майже 400 із них були повністю знищені» [11]. За таких умов пошук інноваційних підходів

до дистанційного викладання, які враховують специфіку музично-виконавських дисциплін і забезпечують збереження якості освіти, стає особливо актуальним.

Попри низку викликів, цифрові технології пропонують нові можливості для збагачення освітнього процесу. Їхня інтеграція, адаптована до потреб виконавського мистецтва, дає змогу частково компенсувати втрати традиційних методик і сприяє розвитку нових форм навчання. Це підкреслює важливість досліджень у цій галузі для сталого розвитку мистецької освіти в умовах глобальних і регіональних криз.

Матеріали та методи. Аналіз наукових праць свідчить, що дистанційна освіта інструменталістів-виконавців, хоча й є предметом активного дослідження, досі недостатньо вивчена, особливо в контексті навчання домристів. Наявні роботи здебільшого фокусуються на загальних аспектах цифровізації освіти та організації дистанційного навчання, тоді як практичний досвід у цій галузі потребує подальшого систематичного узагальнення.

Теоретичну основу дослідження становить аналіз наукових праць, присвячених цифровій трансформації освіти та особливостям дистанційного навчання музикантів. У дослідженні А. Бондаренка [1] висвітлено технічні виклики дистанційного навчання, зокрема потребу адаптації традиційних методик викладання до онлайн-формату. Праця М. Екман та К. Бурман [4] акцентує увагу на викликах взаємодії між викладачем, студентом і концертмейстером, розкриваючи вплив цифрових технологій на якість ансамблевої роботи. У статті І. Левицької та Т. Осадчої [7] розглядаються можливості використання хмарних і мобільних технологій для підготовки майбутніх педагогів мистецтва. С. Чугай [13] аналізує методи й форми роботи у дистанційному навчанні гри на музичних інструментах, наголошуючи на значенні самостійної роботи студентів. Дослідження Б. Кишакевича, С. Кишакевич та Г. Стець [6] висвітлюють сучасні технологічні підходи до викладання мистецьких дисциплін, а робота М. Данилюка [2] зосереджується на потенціалі інформаційних технологій у розвитку музичної освіти. Аналіз праці Н. Носоєць, Ю. Мисливця та Є. Барбаш [8] дозволяє краще зрозуміти організаційні аспекти цифровізації в системі вищої освіти. Історичний розвиток дистанційної освіти, а також її запровадження в Україні розглядається у працях В. Олійника [10], який акцентує увагу на етапах становлення дистанційного навчання у світі та О. Огієнка [9], що аналізує зарубіжний та вітчизняний досвід дистанційної педагогічної освіти.

Емпіричну основу дослідження становить педагогічний досвід автора, набутий під час викладання дисципліни «Спеціальний інструмент (домра)» у Харківській державній академії культури. На момент проведення дослідження клас налічував 10 домристів, що уможливило детальний аналіз специфіки дистанційного навчання. *Методи спостереження, аналізу та узагальнення* дали змогу виявити ключові труднощі, пов'язані з технічними, педагогічними й організаційними аспектами онлайн-занять. Поєднання емпіричних і теоре-

тичних підходів, доповнене узагальненням здобутого досвіду, сприяло формулюванню рекомендацій щодо підвищення якості дистанційної освіти домристів.

Мета дослідження: визначити ключові проблеми дистанційного навчання домристів і розробити практичні рекомендації, спрямовані на підвищення ефективності освітнього процесу.

Результати. Дистанційна освіта має довгу історію, що бере початок із середини XIX століття. У 1840 році Ісаак Пітман започаткував перший задокументований курс дистанційного навчання, використовуючи поштовий зв'язок для викладання стенографії у Великій Британії [10, с. 17]. З того часу дистанційне навчання пройшло значну еволюцію, від радіо- та телевізійних курсів до інтеграції цифрових технологій, що дозволяють забезпечити синхронну та асинхронну взаємодію між викладачем і здобувачем освіти.

В Україні дистанційна освіта почала активно розвиватися наприкінці 1990-х років, коли технологічні інновації дали змогу впроваджувати нові форми навчання. Згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 21 січня 2004 року № 40 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання», система дистанційної освіти (СДО) була офіційно визнана частиною національної системи освіти. У той же час її розвиток розпочався значно пізніше, ніж у країнах Західної Європи, і супроводжувався труднощами, зумовленими низьким рівнем інформатизації суспільства, недостатнім оснащенням закладів освіти комп'ютерною технікою та відсутністю спеціалізованих методик дистанційного навчання [9, с. 49]. Згодом цифровізація освіти стала пріоритетом на державному рівні, особливо в умовах таких криз, як пандемія COVID-19 і повномасштабна війна. У таких обставинах дистанційна освіта не лише забезпечує безперервність навчального процесу, але й створює нові виклики, що потребують адаптації традиційних методик до онлайн-формату.

Дистанційна освіта визначається як форма навчального процесу, що здійснюється за допомогою цифрових технологій, які забезпечують синхронну або асинхронну взаємодію між викладачем і студентом незалежно від їхнього фізичного місцезнаходження. У контексті мистецьких дисциплін дистанційна освіта має унікальні особливості, оскільки процес навчання тісно пов'язаний із практичними аспектами виконавської діяльності. На основі проведеного аналізу можна стверджувати, що ефективність онлайн-навчання залежить від подолання кількох ключових викликів, які можна класифікувати за такими напрямками:

1. *Технічні аспекти:* забезпечення якості звуку та відео, стабільного інтернет-з'єднання, а також доступу до сучасного обладнання.

2. *Педагогічні аспекти:* адаптація методик викладання до онлайн-формату, підтримка взаємодії між викладачем, здобувачем освіти та концертмейстером, а також розробка ефективних способів контролю техніки виконання.

3. *Соціально-психологічні аспекти:* подолання ізоляції, підтримка мотивації студентів, створення емоційно сприятливого навчального середовища.

4. *Організаційні аспекти:* забезпечення робочого простору вдома, організація комунікації між учасниками освітнього процесу, доступ до навчальних матеріалів та інструментів, а також планування розкладу, що враховує специфіку дистанційного формату.

Далі детально розглянемо кожен із цих напрямів.

Технічні аспекти. Серед ключових викликів дистанційної освіти домристів є технічні обмеження, які суттєво впливають на якість навчального процесу. Гра на музичних інструментах вимагає детального опрацювання звуку, а також безперервної взаємодії між учасниками освітнього процесу, що створює значну залежність від якісного технічного забезпечення. Музично-інструментальне мистецтво ґрунтується на передачі таких тонких нюансів виконання, як динаміка, агогіка, штрихи тощо. Використання стандартних мікрофонів і камер, вбудованих у ноутбуки або смартфони, часто призводить до спотворення звуку, що ускладнює об'єктивне оцінювання гри виконавця і заважає передачі художнього задуму твору. Ще однією значущою перешкодою є нестабільність інтернет-з'єднання: постійні затримки сигналу, розсинхронізація аудіо та відео або повне переривання зв'язку суттєво ускладнюють проведення синхронних занять. У таких умовах викладачі часто змушені вдаватися до асинхронних методів навчання, таких як запис аудіо– та відеоматеріалів. Однак це вимагає значних додаткових зусиль і часу, а також володіння, як мінімум, базовими навичками роботи з програмами для редагування аудіо та відео.

Педагогічні аспекти. Ефективність навчання гри на домрі значною мірою залежить від якості *педагогічної взаємодії між викладачем і студентом*. У дистанційному форматі ця взаємодія стикається з низкою викликів, що впливають на засвоєння техніки виконання, формування художнього мислення та мотивацію здобувачів освіти.

Традиційно викладач може безпосередньо впливати на виконавський апарат домриста: коригувати посадку, постановку інструмента, положення рук, а також оперативно виправляти недоліки в техніці виконання. У дистанційному форматі така корекція стає значно складнішою, оскільки викладач позбавлений можливості фізично впливати на рухи студента, що є ключовим для формування правильних виконавських навичок. Тобто, основна проблема полягає у неможливості миттєвої демонстрації та корекції рухів у реальному часі.

Крім цього, технічні обмеження, такі як невисока якість камер або спотворення відеосигналу, ускладнюють процес тоді, коли викладач намагається продемонструвати фрагмент твору чи певну вправу на домрі. Низька якість зображення та затримки сигналу можуть спотворювати візуальну та аудіальну інформацію, що ускладнює взаєморозуміння між викладачем і студентом.

Варто зауважити, що втрата невербальних засобів комунікації (жести, міміка, інтонаційне забарвлення голосу) суттєво ускладнює передачу емоційного змісту та встановлення безпосереднього психологічного контакту між учасниками освітнього процесу. Викла-

дач зазвичай послуговується цими засобами, щоб продемонструвати настрій музичного твору, що є важливим для його глибокого сприйняття та інтерпретації студентом.

Серед головних аспектів навчального процесу є *взаємодія з концертмейстером*, яка в онлайн-форматі зазнає істотних трансформацій. У звичних умовах здобувач освіти та концертмейстер спільно відпрацьовують нюанси ансамблевої гри в реальному часі, що дає змогу оперативного коригувати динаміку, артикуляцію, агогіку та інші аспекти інтерпретації твору. В умовах дистанційного навчання процес стає значно складнішим, адже викладач повинен поєднувати педагогічну діяльність із технічними завданнями. Зокрема, соліст і концертмейстер записують свої партії окремо, а викладач згодом зводить ці матеріали за допомогою спеціалізованих програм для редагування аудіо та відео.

Підготовка запису фортепіанної партії є багатетапним процесом, який вимагає тісної співпраці між викладачем і концертмейстером. Викладач надає концертмейстеру детальні рекомендації, що враховують художні особливості та специфіку інтерпретації твору. Також ці інструкції охоплюють такі ключові аспекти як темп, агогіка, динаміка та характер звучання, які мають відповідати рівню виконавської майстерності студента. Зазвичай процес запису не обмежується одним дублем: концертмейстеру доводиться виконувати кілька спроб для досягнення оптимального результату. Лише після цього готовий запис надсилається студенту-домристу, який, орієнтуючись на нього, здійснює власний відеозапис. Завершальним етапом є зведення записів домриста й концертмейстера, яке здійснює викладач. Це вимагає від нього володіння технічними компетенціями роботи з аудіо- та відеоредакторами – навичками, що виходять за межі традиційної спеціалізації викладачів мистецьких дисциплін. Такий підхід, хоча й забезпечує безперервність освітнього процесу, значно збільшує навантаження на всіх його учасників та створює додаткові виклики для організації навчання.

Відзначимо, що «помітною складовою успіху в процесі спільного музикування в індивідуальних виконавських класах... є подолання та відпрацювання технічних труднощів, які зустрічаються в творах програмового змісту, розробка концепції інтерпретації та кінцеве виконавське рішення твору, що супроводжується постійною взаємопідтримкою піаніста-концертмейстера» [4, с. 121]. В умовах онлайн-навчання така взаємопідтримка втрачається, оскільки учасники працюють ізольовано один від одного, а їхня взаємодія обмежується виключно обміном записами.

Соціально-психологічні аспекти. Одним із найбільш суттєвих викликів дистанційного навчання є проблема соціальної ізоляції здобувачів освіти. В умовах, коли освітній процес проходить виключно онлайн, студенти позбавлені можливості брати участь у колективних формах музикування, таких як ансамблі, оркестри чи групові репетиції.

Колективна взаємодія є важливим елементом мистецької освіти, оскільки вона не лише розвиває музич-

но-інструментальні навички, але й формує відчуття приналежності до творчої спільноти. Дистанційне навчання, позбавлене живого контакту з викладачем, концертмейстером і однокласниками, часто викликає почуття самотності, що негативно впливає на емоційний стан студентів і знижує їхню мотивацію до навчання. Відсутність ансамблевої гри та живої взаємодії з колективом створює відчуття відірваності від творчої спільноти та може перешкоджати формуванню емоційної стійкості, креативності й командної роботи – ключових складових професійного становлення музиканта. Ці проблеми особливо загострюються в умовах соціально-економічної нестабільності, які посилюють почуття стресу та тривоги, впливаючи на загальну залученість студентів до освітнього процесу. Як зазначає О. Прядко, «сумісне виконання музичного твору може сприяти виникненню в музиканта відчуття соціабельності, об'єднаності з іншими учасниками музичного колективу, значимості внеску у досягнення спільної мети» [12, с. 127]. Крім того, коли музиканти «пізнають радість від успішних виступів в ансамблі, вони починають більш комфортно почувати себе і в якості виконавця-соліста» [5, с. 54]. Це формує у студентів відчуття колективної єдності, що особливо важливо для збереження їхнього емоційного здоров'я в умовах обмеженої соціальної взаємодії.

Організаційні аспекти. Навчання в домашніх умовах позбавлене чітких меж між освітнім і побутовим середовищем, що створює додаткові труднощі для здобувачів освіти. Наявність співмешканців, шум, побутові обов'язки, а також відсутність обладнаного робочого місця можуть призводити до частих відволікань і зниження концентрації. Недостатня організація робочого простору та відсутність належного контролю за навчальним розкладом можуть знижувати ефективність освітнього процесу.

Спокуса присвятити більше часу розважальному контенту або соціальним мережам під час самостійної підготовки до занять також ускладнює розвиток здатності до зосередженої роботи та самодисципліни. У дистанційному форматі студенти позбавлені можливості працювати в спеціально обладнаних аудиторіях навчального закладу, проводити репетиції з концертмейстером або отримувати негайний зворотний зв'язок від викладача. Це змушує їх повністю організувати навчальний процес у домашніх умовах, що потребує високого рівня самостійності та відповідальності.

Рекомендації. Для подолання ключових проблем дистанційного навчання домристів важливо впроваджувати сучасні технології та адаптовані методики викладання. Зокрема, використання спеціалізованих програм для обробки аудіо– та відеозаписів, які забезпечують зведення та редагування партій домриста і концертмейстера, дозволяє викладачам ефективно контролювати технічні аспекти виконання та взаємодії. Крім того, важливим чинником успішного навчального процесу є забезпечення доступу всіх учасників до сучасної апаратури, зокрема зовнішніх мікрофонів, камер із високою роздільною здатністю, спеціалізованих аудіо-

оінтерфейсів, а також інструментів для забезпечення якісного відеозображення. Використання такої техніки значно покращує якість передачі звукових характеристик і візуальної комунікації, що сприяє підвищенню ефективності синхронного навчання та загальної якості освітнього процесу.

Підвищення цифрової грамотності всіх учасників освітнього процесу є необхідним чинником для успішного використання таких інструментів, адже «цифровізація музичної освіти дозволяє розширити межі традиційного навчання, зробити його більш доступним, інтерактивним, а також відкриває нові можливості для творчого розвитку та спілкування в глобальному музичному співтоваристві» [6, с. 3].

Поєднання синхронних та асинхронних методів навчання може частково компенсувати обмеження дистанційного формату. Синхронні заняття у форматі відеоконференцій дозволяють викладачам безпосередньо взаємодіяти зі студентами, оперативно коригувати технічні прийоми, аналізувати виконання і надавати рекомендації у реальному часі. Натомість асинхронні методи включають запис студентами аудіо– та відеоматеріалів для подальшого аналізу викладачем. Крім цього, викладачі можуть пропонувати студентам записи фрагментів творів або вправ у власному виконанні як зразок для вивчення та наслідування. Практика свідчить, що «такий підхід забезпечує глибше опрацювання матеріалу, сприяє індивідуалізації навчального процесу та підвищує якість засвоєння музичних творів» [3, с. 315].

Завдання для самостійної роботи, зокрема створення записів музичних творів, їхніх фрагментів чи технічних вправ, допомагають розвивати відповідальність і дисциплінованість виконавців-домристів. Аналіз власних записів дозволяє виявляти сильні й слабкі сторони, працювати над помилками та вдосконалювати техніку виконання.

Викладачам доцільно застосовувати інтерактивні онлайн-інструменти, такі як віртуальні метрономи, тьюнери та спеціалізовані платформи для навчання, адже «ці інструменти сприяють підвищенню доступності музичної освіти, спрощує процес навчання і викладання, а також розширюють можливості для творчого розвитку» [2, с. 319].

Педагогам варто допомагати здобувачам освіти у визначенні чітких, досяжних цілей і створенні індивідуальних планів професійного розвитку, враховуючи їхні унікальні здібності та потреби. Такий персоналізований підхід сприяє залученості студентів до навчального процесу, підтримує їхню мотивацію та формує відповідальність за власний творчий і професійний розвиток. Водночас створення довірливої атмосфери, відкритість до спілкування та надання психологічної підтримки допомагають долати стресові ситуації та зберігати інтерес до навчання. Регулярні консультації, обговорення результатів роботи, труднощів і досягнень, а також організація неформального спілкування сприяють підтриманню емоційного балансу й мотивації, необхідних для ефективного освітнього процесу.

Важливим аспектом дистанційного навчання є створення можливостей для публічної демонстрації досягнень музикантів-виконавців. Участь в офлайн- та онлайн конкурсах, фестивалях і концертах дозволяє відчути себе частиною музичної спільноти. Такі виступи додають елемент змагальності, стимулюють виконавців до ретельної підготовки, сприяють розвитку їхньої професійної майстерності та підтримують мотивацію до вдосконалення.

Підвищення кваліфікації викладачів є важливим напрямом удосконалення роботи у дистанційному форматі. Участь у вебінарах, онлайн-курсах та тренінгах дозволяє залишатися в курсі новітніх тенденцій у музичній освіті та ефективно впроваджувати інновації в навчальний процес. Співпраця між викладачами сприяє обміну досвідом, розробці нових методик і матеріалів, що підвищує загальний рівень викладання мистецьких дисциплін.

Дистанційне навчання має потенціал стати ефективним доповненням до традиційного очного формату, збагативши його інструментами для індивідуалізації та гнучкості освітнього процесу. Формування цифрових навичок у здобувачів освіти та викладачів сприятиме їхній адаптації до сучасних вимог ринку праці та забезпечить конкурентоспроможність у професійній діяльності.

Висновки. Дистанційне навчання домристів у сучасних умовах супроводжується низкою технічних, педагогічних та організаційних викликів: нестабільне інтернет-з'єднання, відсутність спеціалізованого обладнання, низька якість звуку й відео та обмеження в педагогічній взаємодії. Втрата «живого контакту» між викладачем, здобувачем освіти й концертмейстером, а також соціальне відчуження та зниження мотивації створюють додаткові перешкоди для досягнення освітніх цілей.

Попри це дистанційний формат відкриває перспективи для впровадження новітніх педагогічних техно-

логій і методів викладання. Поєднання синхронних та асинхронних занять, використання спеціалізованих аудіо- й відеоредакторів, віртуальних інструментів та інтерактивних платформ розширює методичний арсенал викладача й підвищує ефективність навчального процесу.

Критично важливим чинником поліпшення якості онлайн-навчання є розвиток цифрових компетенцій як студентів, так і викладачів, що дозволяє повною мірою використовувати можливості дистанційного формату та зберігати високий рівень підготовки навіть у складних умовах. Публічна демонстрація досягнень студентів завдяки участі в конкурсах, фестивалях і концертах – як очних, так і онлайн – сприяє зростанню їхньої мотивації, виконавської майстерності та впевненості.

Для ефективного розв'язання цих проблем потрібен комплексний підхід, який включає впровадження сучасних технологій, удосконалення методик викладання, емоційну підтримку студентів і створення умов для індивідуалізації навчання. Успішна реалізація таких стратегій адаптує освітній процес до глобальних викликів та закладає підґрунтя для подальшого вдосконалення системи підготовки музикантів.

До перспективних напрямів досліджень належить вивчення питань соціалізації здобувачів освіти у дистанційному форматі через організацію спільних творчих проєктів і культурно-освітніх заходів. Зокрема, актуальним є аналіз ефективності синхронних і асинхронних форматів онлайн-взаємодії для формування у студентів відчуття приналежності до творчої спільноти. Особливу увагу слід приділити розробці технологічних і методичних інструментів для координації колективної діяльності в онлайн-середовищі, а також розробці та обґрунтуванню методичних підходів, що сприяють розвитку креативності, емоційної стійкості та навичок командної роботи.

Література:

1. Бондаренко А. Дистанційна освіта музикантів-виконавців: проблеми та перспективи. *Імідж сучасного педагога*. 2020. Т. 3(192). С. 69–72. URL: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-3\(192\)-69-72](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-3(192)-69-72).
2. Данилюк М. М. Вплив інформаційних технологій на розвиток музичної освіти та індустрії: можливості та виклики. *Збірник наукових праць «ЛОГОС» з матеріалами VII Міжнародної науково-практичної конференції*. 2024. С. 317–320. URL: <https://doi.org/10.36074/logos-20.09.2024.063>
3. Данилюк Я. В. Проблеми та перспективи дистанційного навчання домристів в умовах сучасних викликів. *Збірник наукових праць «ЛОГОС» з матеріалами VII Міжнародної науково-практичної конференції*, м. Париж, Франція. 2024. С. 312–316. URL: <https://doi.org/10.36074/logos-20.09.2024.062>.
4. Екман М., Бурман К. Піаністи-концертмейстери – майстри фактурного звукозапису: виклики дистанційного навчання в закладах вищої освіти з мистецькими напрямками. *Синтез мистецької науки, освіти і творчості в Україні та глобальному культурному просторі* : матеріали Четвертої всеукр. науково-практ. конф., м. Ужгород, 17–18 лют. 2022 р. URL: <http://dspace.msu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/8963>.
5. Іванова О., Лабуз К. Роль ансамблевого музикування у загальному та професійному розвитку юних музикантів. *Вісник Сьєродинівської академії молодих учених : зб. наук. праць*. 2024. С. 51–57. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/15196>.
6. Кишакевич Б. Ю., Кишакевич С. В., Стець Г. В. Сучасні тенденції цифровізації музичної освіти. *Академічні візії*. 2024. № 27. С. 1–10. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/888>.
7. Левицька І. М., Осадча Т. В. Використання хмарних та мобільних технологій в процесі дистанційного навчання майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2023. № 209. С. 232–237. URL: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-209-232-237>.
8. Носовець Н., Мисливець Ю., Барбаш С. Цифровізація освітнього процесу закладів вищої освіти. *Дидактика*. 2024. № 2. С. 8–14. URL: <https://doi.org/10.69842/didactics.24.2.1>.

9. Огієнко О. І. Дистанційна педагогічна освіта: зарубіжний та вітчизняний досвід : Метод. рек. Київ : НАПНУ. Ін-т пед. освіти дорослих, 2012. 75 с. URL: http://ipood.com.ua/data/NDR/Information_technology/2012_Ogienko_recomend.pdf?utm_source=chatgpt.com.
10. Олійник В. В. Відкрита післядипломна педагогічна освіта і дистанційне навчання в запитаннях і відповідях: науково-методичний посібник : наук.-метод. посіб. Київ : НАПН України, Ун-т менедж. освіти "А.С.К", 2013. 312 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/7059/1/Посібник_Олійник.pdf.
11. Павлюк А. Кожна сьома школа в Україні пошкоджена через війну – МОН. *Українська правда. Життя*. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/v-ukrajini-cherez-viynu-poshkodzeni-ponad-3-5-tisyachi-zakladiv-osviti-300221/>.
12. Прядко О. Емоційна самореалізація учнів засобами музичного мистецтва. *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи* : матеріали XIII Міжн. наук.– практ. конф., м. Конін – Ужгород – Перемишль – Херсон. 2022. С. 127–128.
13. Чугай С. Особливості дистанційного навчання гри на музичному інструменті студентів ЗВО. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2021. № 16. С. 61–71. URL: <https://doi.org/10.31865/2414-9292.16.2021.246277>

References:

1. Bondarenko A. (2020) Bondarenko A. Dystantsiyna osvita muzykantiv-vykonavtsiv: problemy ta perspektyvy. [Distance education for musician-performers: Problems and prospects]. *Imidzh suchasnoho pedahoha*, 3(192), pp. 69–72. [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-3\(192\)-69-72](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2020-3(192)-69-72) [in Ukrainian].
2. Danyliuk M. M. (2024) Vplyv informatsiynykh tekhnolohiy na rozvytok muzychnoyi osvity ta industriyi: mozhlyvosti ta vyklyky [The impact of information technology on the development of music education and industry: Opportunities and challenges]. *Zbirnyk naukovykh prats' «LOHOS» z materialamy VII Mizhnarodnoyi nauково-praktychnoyi konferentsiyi, Paris, France*, pp. 317–320. <https://doi.org/10.36074/logos-20.09.2024.063> [in Ukrainian].
3. Danyliuk Y. V. (2024) Problemy ta perspektyvy dystantsiynoho navchannia domrystiv v umovakh suchasnykh vyklykiv [Challenges and prospects of distance learning for domra players under modern conditions]. *Zbirnyk naukovykh prats' «LOHOS» z materialamy VII Mizhnarodnoyi nauково-praktychnoyi konferentsiyi, Paris, France*, pp. 312–316. <https://doi.org/10.36074/logos-20.09.2024.062> [in Ukrainian].
4. Ekman M., & Burman K. (2022) Pianisty-kontsertmeystery – maystry fakturnoho zvukozapysu: vyklyky dystantsiynoho navchannia v zakladakh vyshchoyi osvity z mystets'kymy napryamkamy [Pianist-accompanists as masters of textured sound recording: Challenges of distance learning in higher education institutions with artistic directions]. *Syntezy mystets'koyi nauky, osvity i tvorchosti v Ukrayini ta hlobal'nomu kul'turnomu prostori : materialy Chetvertoyi vseukr. nauково-prakt. konf., m. Uzhhorod, 17–18 lyut.* <http://dspace.msu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/8963> [in Ukrainian].
5. Ivanova O., & Labuz K. (2024) Rol' ansamblevoho muzykuvannya u zahal'nomu ta profesiynomu rozvytku yunykh muzykantiv [The role of ensemble playing in the general and professional development of young musicians]. *Visnyk Skovorodyniv'skoyi akademiyi molodykh uchenykh : zb. nauk. prats'*. pp. 51–57. <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/15196> [in Ukrainian].
6. Kyshakevych B. Y., Kyshakevych S. V., & Stets H. V. (2024) Suchasni tendentsiyi tsyfrovizatsiyi muzychnoyi osvity [Modern trends in the digitalization of music education]. *Akademichni vizyyi*, 27, pp. 1–10. <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/888> [in Ukrainian].
7. Levytska I. M., & Osadcha T. V. (2023) Vykorystannia khmarnykh ta mobil'nykh tekhnolohiy v protsesi dystantsiynoho navchannia maybutn'oho vchytelya muzychnoho mystetstva [The use of cloud and mobile technologies in the process of distance learning for future music art teachers]. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky*, 209, pp. 232–237. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-209-232-237> [in Ukrainian].
8. Nosovets N., Myslyvets Y., & Barbash Y. (2024) Tsyfrovizatsiya osvityn'oho protsesu zakladiv vyshchoyi osvity [Digitalization of the educational process in higher education institutions]. *Dydaktyka*, 2, pp. 8–14. <https://doi.org/10.69842/didactics.24.2.1> [in Ukrainian].
9. Ohienko O. I. (2012) Dystantsiyna pedahohichna osvita: zarubizhnyy ta vitchyznyanyy dosvid : Metod. rek. [Distance pedagogical education: Foreign and domestic experience: Methodological recommendations]. Kyiv: NAPNU. http://ipood.com.ua/data/NDR/Information_technology/2012_Ogienko_recomend.pdf?utm_source=chatgpt.com [in Ukrainian].
10. Oliinyk V. V. (2013) Vidkryta pislyadyplomna pedahohichna osvita i dystantsiyne navchannia v zapytannyakh i vidpovydyakh: nauково-metodychnyy posibnyk : nauk.-metod. posib. [Open postgraduate pedagogical education and distance learning in questions and answers: A scientific-methodological manual]. Kyiv: NAPN of Ukraine, University of Management Education. https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/7059/1/Посібник_Олійник.pdf [in Ukrainian].
11. Pavliuk A. (2023) Kozhna s'oma shkola v Ukrayini poshkodzhena cherez viynu – MON [Every seventh school in Ukraine is damaged due to the war – Ministry of Education and Science]. *Ukrayins'ka pravda. Zhyttya*. <https://life.pravda.com.ua/society/v-ukrajini-cherez-viynu-poshkodzeni-ponad-3-5-tisyachi-zakladiv-osviti-300221/> [in Ukrainian].
12. Pryadko O. (2022) Emotsiyna samorealizatsiya uchniv zasobamy muzychnoho mystetstva [Emotional self-realization of students through music art]. *Rozvytok suchasnoyi osvity i nauky: rezul'taty, problemy, perspektyvy : materialy XIII Mizhn. nauk.– prakt. konf., m. Konin – Uzhhorod – Peremyshl' – Kherson*, pp. 127–128 [in Ukrainian].
13. Chuhai S. (2021) Osoblyvosti dystantsiynoho navchannia hry na muzychnomu instrumenti studentiv ZVO [Features of distance learning for playing musical instruments in higher education institutions]. *Profesionalizm pedahoha: teoretychni y metodychni aspekty*, 16, pp. 61–71. <https://doi.org/10.31865/2414-9292.16.2021.246277> [in Ukrainian].